

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนวัดบางยี่ว เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยและประถมศึกษา โรงเรียนจึงตระหนักถึงภารกิจอันสำคัญยิ่งในการสร้างเด็ก เยาวชน และประชาชนคนไทยให้มีรากฐานที่มั่นคงในการศึกษา จึงได้ดำเนินการในรูปแบบต่างๆ เพื่อจัดการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายและเจตนารมณ์ของรัฐและของสถานศึกษา มีความมุ่งหวังที่จะให้โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และที่สำคัญจะต้องมีความสอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งโรงเรียนสังกัดอยู่

แต่ผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ผ่านมาโดยภาพรวมยังอยู่ในระดับที่น่าพอใจต่ำ รวมทั้งจากผลการประเมินตนเองและการประเมินภายนอกค่าเฉลี่ยยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจนัก ได้รับข้อสังเกตจากผู้ประเมินเกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนว่า ยังไม่ครอบคลุมองค์ประกอบต่างๆ และทิศทางการพัฒนายังไม่ชัดเจนเพียงพอ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การจัดการศึกษาทุกๆ ด้านของโรงเรียน จึงมีการหารือ ระดมความคิด ทบทวน และตรวจสอบ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นเบื้องต้นจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย พบว่าแผนพัฒนาคุณภาพ ที่ใช้อยู่ขณะนี้ยังไม่สอดคล้องกับกฎหมายและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน จึงมีข้อสรุป ร่วมกันว่าควรให้มีการทบทวนในรายละเอียดต่างๆ ของการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน โดยทำการศึกษาระบบการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนอย่างจริงจังเพื่อพิสูจน์ผล ค้นหาจุดอ่อนในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน ตามหลักวิชาหรือผลการวิจัยหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ครอบคลุมทุกขั้นตอน นอกจากจะได้ทราบสถานภาพและระดับการดำเนินงานที่มีข้อมูลและสามารถอ้างอิงแล้ว ช่วยให้ สามารถปรับปรุงแก้ไข กำหนดการวางแผน การดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนให้มีคุณภาพแล้ว ยังช่วยให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถปรับเปลี่ยนบทบาทและ วิธีดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพที่ตอบสนองของความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนให้เอื้อต่อ กฎหมายด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดบางยี่ว ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายกระทรวงว่ามีสภาพการดำเนินการแต่ละกระบวนการอยู่ในระดับใด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยรวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในหลักการที่ว่า ประเด็นปัญหาสำคัญของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเกิดจากกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพศึกษา

ดังนั้น การศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดบางยี่ว ได้แก่ การศึกษาด้านการสร้างวิสัยทัศน์ การประเมินสภาพปัจจุบัน และการกำหนดแนวโน้มอนาคต วิธีการวางแผนปฏิบัติงาน การดำเนินงานจัดทำแผน และการติดตามปรับปรุงแผนให้มีคุณภาพในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายกระทรวง เพื่อหาข้อมูลมาอ้างอิงสถานภาพและระดับการดำเนินการในสถานศึกษา ให้ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่สำคัญคือประเด็นปัญหาที่เกิดจากกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายใน อันจะก่อให้เกิดความสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทและเตรียมการวางแผนดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพฉบับใหม่ได้ตรงตามเป้าหมายต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดบางยี่ว คือ คณะครูและผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดบางยี่ว คณะครูและผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนวัดบางยี่ว

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ การประเมินความเป็นจริงตามสภาพปัจจุบันและแนวโน้มอนาคต การวางแผนการปฏิบัติงาน การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการติดตามและการปรับปรุงแผน

นิยามศัพท์เฉพาะ

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การพิจารณา ทบทวน พิสูจน์ผลและปรับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ให้เชื่อมต่อกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้บังเกิดคุณภาพ การดำเนินงาน สร้างการยอมรับ การมีส่วนร่วมและความเห็นชอบจากผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย กระบวนการ 5 ด้าน คือ

1. การสร้างวิสัยทัศน์
2. การประเมินความเป็นจริงตามสภาพปัจจุบันและแนวโน้มอนาคต
3. การวางแผนการปฏิบัติงาน
4. การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การติดตามและการปรับปรุงแผน

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดระบบ บริหารงานจัดการด้านสารสนเทศ การกำหนดมาตรฐานและพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผน และการตรวจสอบทบทวนคุณภาพภายใน เพื่อรายงานผลและการวางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน โดยผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการก่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับ การศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา

การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีแผนปฏิบัติการประจำปี รองรับ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย สภาพความสำเร็จ วิธีดำเนินการ แหล่งวิทยาการ บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคลากรในสถานศึกษา บทบาทหน้าที่และแนวทาง การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานรวมถึงใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

การสร้างวิสัยทัศน์ หมายถึง การประเมินการสร้างภาพสถานศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและประสานงาน มีการจูงใจ การกระตุ้นผู้เกี่ยวข้องทุกคนให้ระบุนความต้องการ ที่จะร่วมดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ

การประเมินสภาพปัจจุบันและการกำหนดแนวโน้มอนาคต หมายถึง การพิจารณา ภาพรวมของโรงเรียนในกรอบ ขั้นตอน และมีวิธีการที่เหมาะสม ทั้งในปัจจุบันและการสร้างภาพ อนาคต รวมถึงการรวบรวมข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการ

วางแผน ปรับปรุงยุทธวิธีให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง มีการระบุแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ พิจารณาข้อมูลตามสภาพจริงที่เป็นปัจจุบัน มีข้อมูลที่สามารถชี้แจงต่อชุมชน โดยเน้นความสำคัญกับข้อมูลพื้นฐาน

การวางแผนการปฏิบัติงาน หมายถึง การจัดทำแผน โครงการที่มีการตัดสินใจร่วมกัน มีการกำหนดจุดประสงค์ของแผนปฏิบัติงานโครงการ จากการนำความต้องการของชุมชนมาประกอบการวางแผนปฏิบัติงานและพัฒนาปรับปรุงยุทธวิธี โดยการทบทวนแผนปฏิบัติงานจากผู้ร่วมงานมีความเห็นพ้องร่วมกันเกี่ยวกับรายละเอียดของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับกฎกระทรวงรวมถึงระยะเวลาของแผน การปรับปรุงกลไกที่จะรับรองว่าแผนพัฒนาคุณภาพเป็นที่เข้าใจตรงกันและให้ปฏิบัติได้โดยผู้ร่วมงานในสถานศึกษา ชุมชน และกลุ่มที่สนใจอื่น มีการระบุผู้รับผิดชอบในการพัฒนาปรับปรุงแผน เลือกลงร เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ยุทธวิธีและวิธีการ มีการแต่งตั้งกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของผู้ร่วมงาน มีคู่มือการปฏิบัติงาน การพิจารณาผลลัพธ์ที่ไม่ได้คาดหวังเสนอแผนต่อที่ประชุมและกำหนดระดับความสำเร็จของแผน รวมถึงกรอบเวลาสำหรับการปฏิบัติงานที่สมบูรณ์ของแต่ละภารกิจ

การดำเนินการจัดทำแผน หมายถึง การดำเนินงานตรวจสอบ ทบทวนแผนปฏิบัติการของคณะกรรมการและคนอื่นที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการมอบหมายหน้าที่ให้ผู้รับผิดชอบ กำหนดรายชื่อกลุ่มที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมกับประเด็นสาระ รวมถึงกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนข้อมูลจากชุมชนและจากการสร้างแหล่งข้อมูลภายในสถานศึกษา โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและเผยแพร่ต่อชุมชนหรือสาธารณชน ให้มีการจัดประชุมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการ ที่ได้วางไว้ในเรื่องของแหล่งทุนและทรัพยากร เพื่อพัฒนาปรับปรุงขอข่ายร่วมกัน โดยการทบทวนแผนกับข้อมูลวิจัยและแหล่งข้อมูลชุมชน มีการจัดกิจกรรมให้ผู้มีส่วนร่วม จุดจำวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย ภารกิจที่กำหนดไว้ในแผนได้

การติดตามและปรับปรุงแผน หมายถึง การตรวจสอบทบทวนความต้องการของชุมชนและสถานศึกษาเพื่อประเมินว่ามีความเหมาะสม ความเห็นพ้องตรงกันเกี่ยวกับระดับการประเมินของข้อมูล ระดับความสำเร็จผลที่ได้ก่อนเริ่มการปฏิบัติการและความก้าวหน้าของบุคลากรที่ให้ถึงจุดมุ่งหมายของโครงการและวัตถุประสงค์ ซึ่งทำให้สามารถหาจุดแข็งและจุดอ่อนของโครงการ มีการจำแนกแยกแยะระหว่างงานเร่งด่วน งานหลัก และระดับความสำเร็จ มีการทบทวนความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติและตัวบ่งชี้เชื่อมโยงการปฏิบัติการ ระบบการกำกับติดตามผลให้สำเร็จไปด้วยกัน โดยผู้มีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ร่วมพิจารณา เข้าสู่การจัดประชุมเพื่อประเมินความสำเร็จหรืออุปสรรค เก็บหลักฐานเพื่อพิสูจน์ผลการประเมินในการจัดทำแผนให้บรรลุผลการประเมินนั้น

คณะครู หมายถึง ครูทุกคนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนวัดบางยี่ว ปีการศึกษา 2549
ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางยี่ว

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สามารถอ้างอิงและก่อให้เกิดการยอมรับได้ นำไปสู่การปรับปรุง แก้ไข สามารถกำหนดวิธีการดำเนินงานการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม บรรลุเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ครอบคลุมสาระรายละเอียดของกฎกระทรวงและความต้องการของโรงเรียนและชุมชนได้
2. การวิจัยครั้งนี้ จะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่คณะครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงสามารถปรับเปลี่ยนความคิด บทบาท และวิธีการในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพขึ้น